

VOJNI INVALID

GLASILO UDRUŽENJA

VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE S.H.S.

OBLASTNEGA ODBORA ZA LJUBLJANSKO IN MARIBORSKO OBLAST V LJUBLJANI

List izhaja 1. in 15. v mesecu. — Posamezna številka 1 Din. Naročnina mesečno 2 Din. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravišтво v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica.

Gospodarska akcija naših invalidov.

Sklep našega cetinjskega kongresa, da se mora takoj začeti z žilavo gospodarsko akcijo v celi invalidski organizaciji, more se smatrati za najvažnejši sklep v zadevi gospodarske pomoči in okrepitve vojnih invalidov, vdov in sirot.

Predno začnemo podrobneje razglabljati celo akcijo, ki je bila sklenjena, se moramo ustaviti pri nekaterih glavnih načelih, na katerih naj počiva celotna zgradba invalidskega združništva.

Z ozirom na skromna materialna sredstva, ki so na razpolago Osrednjemu Odboru Udrženja Vojnih Invalidov (U.R.I.) in njegovim oblasnim odborom, da ne govorimo o krajevnih organizacijah, treba je zavzeti načelno stališče glede kapitala, ki je potreben za osnivanje in plodno delo oblasnih »Invalidskih Gospodarskih zadrug«.

Verjetno je, da bi se v tem pogledu našlo razumevanje i uvidevnosti pri pristojnih činiteljih, predvsem pri Ministrstvu za Socialno Politiko, in da bi se v ta namen izkoristili razni fond, ki predstavljajo danes že znatne kapitale in ki bi — kot obvezno posojilo — mogli biti dovolj veliki, da bi se moglo z njimi položiti temelj naše celotne gospodarske akcije.

Ali vendar, ker vemo, da bi pretekli še meseci, predno bi prišel in se izvedel sklep o taki pomoči, se odpira pred nami vprašanje o sodelovanju s privatnim, torej neinvalidskim kapitalom.

Kolikor nam je znano, ima že več invalidskih zadrug v svojih pravilih določbe, do katerega zneska more biti naložen tudi neinvalidski kapital v invalidskih združnih organizacijah. Ta odstotek se giblje od 15—20% za družne glavnice ali združnih deležev. Potrebno bi bilo, da se v tem pogledu izdela enotna pravila za invalidsko združništvo.

Nadalje nič manj važno je načelno vprašanje: Kdo vse more biti organiziran zadrugar: invalid, neinvalid ali reduciran invalid?

Kot v vseh drugih združnih organizacijah, tako se mora tudi v naših invalidskih združnih zahtevati od vsakega zadrugarja osebno poštenje in značajnost. Prav tako je jasno, da more biti član invalidske zadruga vsak, ko-

gar štiti invalidski zakon, torej preko svojih varuhov tudi družine umrlih in izginolih vojakov in njihove sirote.

V koliko bi mogli tudi neinvalidi biti redni člani invalidskih zadrug, je odvisno od načelne rešitve: do katere višine more biti tudi zasebni (neinvalidski) kapital zaposlen v invalidskem združništvu.

Končno bi bilo treba še urediti razmerje do onih številnih vojnih invalidov, ki so na ta ali oni način reducirani in ne uživajo več niti tistih drobtin, ki so ostale vojnim invalidom po novem invalidskem zakonu. Mislimo, da bi bilo smrtni greh izključiti te vojne invalide, vdove in sirote iz invalidskih gospodarskih organizacij. Če že ne morejo biti po jasnem sklepu kongresa redni člani Udrženja Vojnih Invalidov (nadamo se, da se bo ta sklep kmalu revidiral in popravil), vsekakor ni nobene zapreke, da ne bi mogli biti enakopravni člani — zadrugarji invalidskih zadrug. Na ta način bi bila dana možnost, da se najdejo pri istem delu za ozdravljenje težke invalidske bede vsi vojni oškodovanci v najširšem smislu te besede.

Tretje načelno vprašanje je: razmerje invalidskega združništva do stanovske organizacije — Udrženja Vojnih Invalidov. Čeprav je razumljivo, da se gradi invalidsko združništvo s pomočjo svojega stanovskega društva, ter je potrebno, da se sčasom poleg spopolnitve stanovske organizacije — na čelu z osrednjim odborom — zgradi tudi enotna **gospodarska invalidska organizacija** v obliki **invalidskega združništva**, je vendar načelne važnosti **razmerje** enega sestavnega dela do drugega — razmerje osrednjega odbora do Zveze Invalidskih Zadrug (ki jo je treba ustanoviti), ali pokrajinskega odbora do gospodarske invalidske zadruga v dotičnem kraju.

To razmerje moralo bi se določiti jasno in točno. Vzrok je umljiv: Ker je v invalidskih združnih naložen invalidski denar, namenjen gospodarski okrepitvi vseh vojnih oškodovancev (invalidov, vdov in sirot), je tedaj sveta dolžnost osrednjega, oblasnega ali krajevnega odbora, da ima vpogled v celotno poslovanje dotične invalidske zadruga, ki na njegovem ozemlju vodi gospodarsko akcijo kot del celo-

kupne akcije za ozdravljenje invalidske bede.

Še do danes se ni točno odredilo razmerje med osrednjim odborom in večino invalidskih zadrug, ki danes obstojijo. Res je, da so zdaj posamezni izvršilni odbori nadzorovali delo pojedinih invalidskih zadrug, vendar je gotovo bil redno to samo pregled a ne vpliv na delo in akcijo zadrugarjev samih. Kakor hitro je sklenjeno osnivanje invalidskih zadrug po celi državi, in sicer vsaj v krajih, kjer imajo oblasni odbori našega Udrženja svoje sedeže, se prenaša in osredotočuje celotna gospodarska akcija stanovskega društva v invalidske zadruga, a s tem pade na stanovska društva tudi pravica in dolžnost, imeti trajno vpogled in vpliv na vodstvo teh zadrug, razume se seveda v obsegu, da le te ne morejo na noben način delati zaprek in ovirati pravilni tok in razvoj invalidskega združništva.

Pogledano iz tega načelnega stališča, zdi se primerno, to razmerje urediti na tak način, da Osrednji Odbor brez nadaljnega pošilja 2 do 3 člane v Odbor Zveze Invalidskih Zadrug (kakor hitro se osnuje), oziroma vsaki oblasni odbor odgovarjajoče število svojih članov v »Invalidsko Gospodarsko Zdrugo« dotične pokrajine, in tako tudi vsak krajevni odbor po 2 do 3 člane v odbor invalidske Zadruga, ako se v dotičnem kraju katera nahaja. — Izvzete naj bi bile samo one invalidske zadruga, ki se osnujejo v kakšnem kraju z namenom, da delujejo za celo Udrženje Vojnih Invalidov, vdov in sirot.

Idealno bi bilo, če bi posamezne stanovske organizacije mogle istodobno vršiti tudi funkcijo uprave dotične združne organizacije. Skušnja dokazuje, da je to zelo redko slučaj; težko si je namreč tudi zamisliti, da bi stanovska organizacija mogla dobro voditi tudi gospodarsko organizacijo, ki zahteva intenzivnega dela in bogate izkušnje na tem polju, da je uspeh zagotovljen.

Še dosti drugih važnih vprašanj je, ki jih bo treba pretresti, ko se bomo lotili težkega dela in akcije, katero bi morala že država ali družba izvesti, o katerih bomo pa govorili v poznejših razpravah.

Dušan Grubić, major-invalid,
upravitelj Invalidske Zadruga A. D.
Beograd.

LISTEK.

Iv. Vuk:

Skozi okno vlaka...

(Mimobežni vtisi in epizode z mojega potovanja.)

(Dalje.)

Tiho občudovanje se me loteva. Slikovito je tam življenje. Divje romantično. Morda... Ali pa zelo ubožno, polno gladovanja. Saj je sam kamen okrog in okrog. Strmina. Kje je zemlja in kakšna je, ki rodi? Zakaj ona je, ki daje življenje. Romantika ga ne daje. In tista bivaljšča? Zakaj tako vratolomna? Zakaj na teh vratolomnih pečinah, nad samimi valovi reke?

Odgovora nisem vedel. Zvedel sem ga šele pozneje.

Mimo lete nasadi sliv. Bosanskih sliv, znanih in znamenitih. V snovanju so. Vidim jih drobne, zelene... Polne veje so jih. Ko se pobarvajo z modrilom, tistim privlačnim, slast vzbujajočim, se povesejo veje od teže. Tu tam se vzpenja izza njih bahata črešnja. Sedaj ravno zori. Zato je rdeče njeno vejevje od sadu, ki vabi... Zahočejo usta po njih, kakor po dekletu, ko se ti nasmejejo njena usta... Ali vlak beži naprej, urno, ne čaka.

Povsod kuruza, kuruza... Sama kuruza. Okopavajo. Fes na glavi se rdeči, bele srjace in bele hlače so prepasane z rdečim pasom. Kakor mak, posebne sorte, z rdečim cvetom in belim, rdeče prepasanim stebelcem. Sami moški. Nikjer ženske. Včasih, redko, zagleda oko med njimi žensko. Ali tisti moški ne nosijo fesa. Klobuk imajo, ali kapo.

To je razlika. Razlika med muslimani in kristjani. Še bolj redko se vidi osamljena ženska na polju. Okopava. Vlak kaže hrbet, lica ne pokaže. Na skrivaj pogleduje, vem. Nima krila, kakor druge ženske, ki sem jih videl. Neke vrste širokih hlač »šaravari«, pri gležnju prevezane. Ali je pa to krilo, kakor se ga spominjam iz tistih dni, ko smo dvojce takih preganjali na ljubljanskih ulicah in ki so jim pravili, če še prav pomnim »juppe-culotte«. Samo da so te pri gležnjih prevezane, kar »juppe-culotte« niso bile.

Muslimanka je. Skriva obraz pred nejeverniki, ki se vozijo v šejtanovem vozu. Samo mož, ki je posvečen v ta namen, ga sme videti, njen mož.

Zemlja je videti rjavo rdečkasta. Slahern košček je obdelan. V breg in v brda, kjer so izkrčili gozd in grmičje, je nasajena kuruza. V strmino, kakor pri nas vinska trta, raste kuruza in okopavanje je naporno. Paziti je treba, da zemlja ne drči v dolino. Včasih se pojavi tudi skromen vinograd. Brda so valovita, kakor

da je kipeče, razburkano vodovje nenadoma okamenelo. Grmičje jih obrašča. Sredi grmičevja pa so lehe, izkrčene in posajene s kurozo. Zdi se, kakor zelena preproga, raztrgana na mnogih mestih in zakrpana z rjavo-rdečkasto krpo.

Včasih se pojavi pšenica. Nizka je, a klasje je težko. Tudi ječmen se pojavlja. Rži pa ni videti.

Zanimivo je gledati vse to iz bežečega vlaka. Solnce sije... Ali pa je tudi zares življenje tu tako lepo, kakor je videti zanimivo? Prijazni kraji. Ali so pa tudi tako srečni in zadovoljni, kakor so prijazni? Ljudje so skromni, tihi... Prijaznost jim gleda iz oči... Objel bi jih za to prijaznost. Ali njih življenje je trnjeva pot. Na obleki se vidi in na obrazih. Zemlja rodi pičlo, znoja popije mnogo... davki pa vpijejo veliki...

Tam gledam čredo ovac. Otročki jih pasejo. Igrajo se. Begajo. Fesi na glavah mi vzbujajo pravilice o palčkih, o škrateljčkih... Mahajo nam razposajeno z ročicami.

O, vi, otročki-palčki, vi škrateljčki... pozdravljeni. Pozdravljeni v svoji ljubkosti in pravilčnosti...

Tam, kjer je »civilizacija« obliznila s svojim evropskim jezikom stoje »evropske« hiše, podobne onim v Ljubljani in Mariboru. In to samo, kakor daleč je segel jezik te »civilizacije«. On je pa segel samo ob

Stare pokojnine.

Mnogo imamo slučajev, da imajo tovariši ali tovarišice prejeti za nazaj še stare pokojnine. Največ je takih slučajev pri začasnih invalidih, pa tudi pri stalnih, ako se je stanje pri njih svoj čas spremenilo, ravnotako pri vdovah ob spremembi družinskega stanja. Vsi dotični povprašujejo, zakaj ne dobe pokojnin za nazaj izplačanih. Da ne bo vedno nepotrebnih poizvedovanj, pojasnujemo sledeče:

Delegacija ministrstva financ dobi kredit v proračunu le vedno za tekoče pokojnine za vsako proračunsko dobo posebej. Proračunska doba se začne takrat, ko stopi v veljavo nov državni budžet, to je bilo 1. aprila t. l. in se bo nehala 1. aprila prihodnjega leta.

Ko bo minil ta proračun, se ne bo dalo nič več izplačati v njegovo breme onih pokojnin, ki bi slučajno zaostale vsled prepoznega priznanja. Tako je bilo tudi s proračuni iz prejšnjih let. Kdor reflektira danes na zaostalo pokojnino na primer iz leta 1924, je ne more dobiti, ker je dotični proračun zapadel v sedanjem proračunu pa za zaostanke ni nobenega posebnega kredita.

Za sedaj je torej popolnoma nepotrebno vlagati tozadevne prošnje ali poizvedovanja za zaostale pokojnine iz prejšnjih let.

Seveda se vsak jezi, zakaj mu je pokojnina sploh izostala in je ni dobil takrat, ko je bil čas rednega priznanja in nakazila.

Temu pa so vzrok naše upravne pogrške. Aparat k invalidskemu pravu še ni nikdar dobro funkcioniral in je vprašanje, kdaj bo?

Priznati moramo, da je šla uprava glede izplačevanja pokojnin par let po prevratu precej gladko naprej. Ko pa so razne odredbe in zakoni pričeli mešati kompetenco, to je, da so naložili priznavanje pokojnin sodiščem, izplačevanje delegaciji min. financ ter ustanovili še druge revizijske kompetence, je pričelo iti vse navskriž. Dolga doba je pretekla, da so se sploh akti porazdelili po teh kompetencah. Nato so se polagoma pričela izdajati priznavanja, toda moramo konstatirati, da jih je zelo veliko sploh izostalo.

Pa tudi oni, katerim je bila pokojnina takrat sodno priznana, niso dobili vsi izplačane. To pa radi tega, ker so šli njihovi

sklepi po večini v revizijo ministrstvu socialne politike, tam pa niso bili revidirani.

Po členu 107. novega invalidskega zakona pride sedaj vsa dotična revizija še enkrat na prvostopna in sicer na pristojna okrajna sodišča. Tem sodiščem so bili poslani iz ministrstva socialne politike vsi nerešeni oziroma nerevidirani akti tudi glede pokojnin iz prejšnjih let.

Okrajna sodišča sedaj prevajajo na prejemke po novem invalidskem zakonu, ki prično teči po tem zakonu šele s 1. aprilom 1926. Gotovo pa je, da so sedaj okrajna sodišča pooblaščenca izdajati tudi sklepe o onih nerešenih zadevah iz prejšnjih let. V aktih mora biti razvidno, od kdaj ta ali oni ne dobiva več pokojnine in priznanje mu gre za celo dobo nazaj. Vendar pa to ne spada k prevedbi po novem invalidskem zakonu. Poleg prevedbenega sklepa bi moral vsak dotični dobiti še drugi sklep, s katerim se mu priznava zaostala pokojnina za nazaj po začasnem inv. zakonu. In sicer je po našem mnenju smatrati sedaj dotične sklepe o zaostalih pokojninah, ki jih izdajo okrajna sodišča, za izvršne v vseh onih slučajih, kjer sta specialna komisija in specialno sodišče potrdila pravico na invalidnino.

Pri reducirancih pa pride ta pravica v veljavo šele, ako potem obnov dosežejo zopetno priznanje.

Kajti pri členu 107. in poznejših se ni kjer ne omenja, da bi bili sklepi podvrženi še kaki nadaljni reviziji.

Sklep o priznanju zaostankov bi moral dobiti vsak v roke. Vprašanje je pa, kdaj bodo dotični zaostanki faktično izplačani? Kakor že gori omenjeno, iz sedanjega proračuna ne morejo biti, ker vsebuje le kredit za tekoče pokojnine.

Vprašanje plačila zaostankov pokojnin se more rešiti le na ta način, da vlada sprejme v bodoči državni proračun posebni kredit za zaostanke invalidskih pokojnin. Naše prizadevanje za to je veliko, ali vedno brezuspešno. Pomisliti moramo, kako stojimo v tem oziru, če nam pa še kredite za invalidske zavode in druge materialne izdatke od časa do časa prikrajšujejo. Izplačilo zaostalih invalidskih pokojnin je torej zelo nesigurno vprašanje.

Ukinitev statistike.

Bivši invalidski odsek v Ljubljani je s prizadevanjem vpostavil statistiko vojnih žrtev v Sloveniji, ki se je še sedaj cel čas vodila do letos. V kartoteki so bili vsi natančni podatki posameznega zaščitenca po invalidskem zakonu in so se vnesle vse spremembe. Statistika je bila za pomoč k upravljanju uradnih poslov z vojnimi žrtvami. Posameznemu upravičencu ni bilo treba navajati in dokazovati svojih pravic in podatkov, ker vse to je bilo razvidno iz kartoteke. Če je kdo izgubil dokumente, se je moglo na podlagi statistike razvideti njegove podatke, na podlagi katerih je zaprosil lahko tudi za druge. Vsaka prošnja, pri kateri ni bilo dokazov, se je preložila statistiki glede podatkov. Vsa oblastva, ki imajo opraviti z vojnimi žrtvami, so se obračala po statistične podatke.

Ta važna in pomembna naprava se je morala letos ukiniti. Po novem invalidskem zakonu se je vpeljala v invalidskih zadevah popolna upravna centralizacija. Vse invalidske zadeve rešuje ministrstvo za socialno politiko v Beogradu. Pri tem pa so postale pokrajinske,

oziroma oblastne invalidske oblasti brez delokroga in so že skoro ukinjene. Uradništvo je bilo reducirano in tako ni bilo več moči, da bi vodile naprej statistiko vojnih žrtev.

Veliki župan ljubljanske oblasti je dne 14. julija 1926 pod Sp. br. 4661 ukinil statistiko vojnih žrtev ker nedostaje osebja.

Kartoteko bo hranil invalidski dom v Ljubljani, seveda ne da bi se še vodila.

Ob enem ko nas g. veliki župan o tem obvešča, nas opozarja, da morajo odslej vse vojne žrtve, ki prosijo za kako pomoč prilagati vedno invalidska uverjenja, oziroma sklepe sodišč, s katerim jim je priznано obiležje po invalidskem zakonu. Vse kar se je prej lahko razvidlo ali dokumentiralo iz statistike, je treba sedaj dokazati z listinami.

Pomisliti je treba, da bo vse to otežkočalo in zavlačevalo prošnje, ki bodo sigurno hodile nepopolne, kajti navadnemu neizvežhanemu človeku je težko razložiti, kakšne podatke je treba dati za to ali ono zadevo. Nepopolne prošnje se bodo vračale v izpopolnitev in zadeve se

bodo zavlačevale ter povzročile mnogo sitnosti, nepotrebnega dela in čakanja. Nepotrebno pa je omenjati, da se bo dostikrat kak dokument, ki bo priložen prošnji, izgubil.

Tako gremo vedno k večjim neprilikam. Kar smo imeli praktičnega, se je razdrlo v centralističnem sistemu na podlagi katerega se nam dozdeva, da bo umrlo tudi invalidsko vprašanje.

Kar primerjajmo akte, ki so se poslali potem specialnih komisij na skupno centralno mesto v Beograd.

Sistem se je izkazal za nepraktičen, sicer bi gotovo nov invalidski zakon ne detajliral še bolj reševanja pokojninskega prava na okrajna sodišča.

S tem, da se je razbilo oblastne invalidske uprave in kompetenca prenesla samo na ministrstvo, bomo doživeli iste izkušnje in naše vojne žrtve že to čutijo.

Za našo mladino.

Na zadnjem rednem občnem zboru je bila sprožena misel, podpirati našo mladino, to je vojne sirote in invalidske otroke v svrhu izobrazbe in izučanja.

Ideja je lepa in zelo koristna. Res, ako pomislimo, nihče se ne briga za našo mladino. Invalidski zakon apelira samo na javno dobrodelnost, kar pa se ne udeležuje.

Vprašanje je, kako bi mogli mi sami podvzeti akcijo v prid naši zapuščeni mladini? Pri naših skromnih sredstvih je to zelo težko. Drugo vprašanje pa je, v kakem smislu bi podvzeli akcijo. Premišljevali smo več načinov.

Najprvo so naši tovariši predlagali ustanove. Treba je pomisliti, da ustanove potrebujejo velikih sredstev. Za nje je treba, da je kapital naložen, nedotaknjen in iz njegovega obrestovanja se delijo ustanove. Ako bi hoteli dati ustanove v primernem obsegu in količinah, da bi za cilje kaj zalegle, bi potrebovali ogromni kapital.

Predlogi so bili tudi, da bi se kar vsako leto razdelil primerni kapital. Seveda, to je bolj primitivno, če bo pa kaj haska od tega, je pa drugo vprašanje.

Enkratna podpora za stalno vzdrževanje malo zaleže. Poleg tega je treba misliti, ako bi bil denar res vporabljen za našo deco, ker njej sami se ga ne more izročiti v roke, naši starši ali roditelji pa brez zamere, tudi niso kar brez lastnih potreb. Tak cilj bi torej zelo malo zalegel deci in bi bil nezadosten. Končno pa, ali smo gotovi, da bi vsako leto opravili skupaj primerno svoto? Tako sigurni nismo in to najbolj ve oni, ki je že kdaj spravil skupaj. Tretje vprašanje, ki bi največ koristilo deci, je preskrbeti ji primerno zavetišče oziroma pomoč v oskrbi. To bi bilo edino sredstvo za pomoč, da se marsikatera revna sirota lahko spravi k primerni bodočnosti.

Na kakšen način je to mogoče. Mi potrebujemo zavetišče za deco. Država ima dečje domove za male otroke, za učečo se mladino pa najdemo navadno same privatne zavode. Specijelno za našo vsled vojne prizadeto deco nimamo vsaj pri nas nobenega zavoda. Naši deci, kateri so pomrli očetje ali so postali delanežmožni, bi bilo treba nadomestiti ono vzgojo, za katero ne morejo dobiti opore od očeta, ki je skrbnik družine. Če bi bil oče tega ali onega otroka živ, ali bi bil pri polni moči, gotovo bi mogel nuditi otroku boljša sredstva za napredek.

Tako pa so prepuščene vojne sirote in marsikateri invalidski otroci bridki usodi po krivdi vojne. Zato bi morala država skrbeti za revne vsled vojne prizadete otroke ravnotako, ka-

progi in okrog kakšne tovarne, ki se je vsedla, kakor tujec sredi domačnosti bošnjakove zemlje.

Zenica. Dvajset minut. Lokomotiva je žejna. Jaz pa tudi. Pivo je slabo. Vidim to na obrazih Matevža in Zdravka, ki sta poznavalca. Zato bi rad malinovec. Natakari je star, gotovo glušav, zakaj ponoviti sem moral svojo željo.

Prinese. Ni podobno malinovcu. Pokusim.

»A tak je pri vas malinovec?«

»Da, da«, priklama smehljaje.

Tudi jaz se smehljam. In pijem — pivo. Glušav je siromak, ali pa sem nerodno povedal v cirilici.

Gledam vlak pred seboj. Počiva, kakor bi stal tramvaj. Majhni vozovi na majhnih kolesih. Kakor se spodobijo za ozkotirno železnico. Avstro-Ogrska, Bog ji daj nebesa in večna luč ji naj sveti, jo je gradila. Tako, kakršna je bila sama. Ozkotirna. Jabolko ne pade daleč od drevesa... Zato je pri neki priliki skočila s tira, in se razbila. Naj ji sveti večna luč. Stara je že bila.

Železničar vratar nosi fes. Ne zna bi, da je železničar. Krilato kolo na rokavu ga izdaja. Slabo je oblečen. Ne v svojo sramoto. Komu služi, tistega bodi sram.

Napila se je lokomotiva. Zdravko piše karte. Tudi gospa Marija jih piše in Ivan Celjski. Podpisujemo se. Gospa Marija draži Zdravko.

»Se ne bojite soproge?«

»Zakaj bi se je bal? Saj ni zmaj.«

»Ženski podpis bo videla na karti.«

»Saj zna tudi ona pisati.«

Modre oči gospe Marije koketirajo.

»Ne bo ljubosumna?«

»Ni me kupila!«

»Kakšni so to odgovori?«

»Kakoršna vprašanja.«

»Kavalir niste.«

»Ne sodite.«

Gledata si v oči, drzko. Pišchal zapiska. Morala sta jih odmakniti, zakaj že se zapirajo vozovi.

V kupeju zažuga s prstom gospa Marija:

»Vi...?«

»Kaj«, vpraša Zdravko.

»Nič.«

Zdravko se obrne k Francetu in vpraša:

»Ti, poslušaj!... Kako se glasi deveta Mojzesova zapoved, ki mu jo je dal Jehova.«

»Kaj pa ti pride sedaj na misel«, se nasmeje France.

»Ne veš?... Morda veste vi, gospa?«

Pogleda jo in se nasmeje. Gospa Marija odmakne oči in zardi.

»Viii...«, zažuga zopet.

Dalje in dalje beži vlak. Proti Sarajevu... Zopet koruza, fesi... Ženske nikjer. Kraljestvo moških. Vlak naš je oaza...

Mimo beže pokopališča. V reber so grobovi. Brez ograj. Kameniti spomeniki vse vprek. Sohe s turbanom. Muslimanska pokopališča. Sredj koruze so.

Včasi se pojavijo na kakšnem brdu čudne razvaline. Štrli okostje stebrov, kakor ostanki kakšnega gradu. Pa so le tvorbe umetnice prirode, ki je skušala posnemati človeka in izklesala s kladivom prirode to stebrovje...

Mošeje me pozdravljajo z visokimi minareti, kakor da so tanki, dolgi prsti, dvignjeni v nebo. Štrle iznad štiriojlatih piramidnih streh visoko. vse beli, kakor beli cvet sredi tesnega grmičevja. Tuintam se dviga stolp katoliške cerkve.

Star bošnjak-musliman pase ob progi konja. Bela je brada in obraz zagorel. Energične brazde so na njem. Hrbet obrnjen k nam, vsa zakrita, kakor mumija. Nepremično sedi, kakor da je pokrit kupček zloženega klasja. Doji dete. Skriva svoj obraz in dete pred tujčevimi očmi, polnimi urokov.

Visoko... Kratko stoji vlak. Mogočno poslopje mi nenavadno bije v oči. Kakor da so se št. Viški škofovi zavodili preselili sem. To je franjevački samostan. Kakor mestna moda v vasi, je to poslopje. (Dalje sledi.)

kor za pohabljen invalide, da jih spravi k primernemu napredku in eksistenci.

Tega pa pri nas ni. Veliko je že zamujenega, toda dalo bi se še pomagati v marsičem.

Če smo se mi lotili tega problema, poskusimo ga res napraviti deci koristnega.

Ako napravimo zavetišče, smo k temu največ pripomogli, vsaka druga denarna akcija je bolj postranskega pomena.

Če hočemo sami nekaj žrtvovati, bomo dobili s smotrnim delom gotovo oporo tudi od

drugih strani, da se misel, ki je bila sprožena toda še ne podprta res v pravem pomenu udejevti.

Delegatska anketa, ki se je zadnjič vršila, je o stvari že precej temeljito razmišljala in če se bo kaj moglo narediti, se bo naredilo edino v tem smislu, da bi dobila naša revna deca kolikor toliko zavetja za učenje in napredek v obliki zavetišča. Druge akcije bi bile nezadostne.

Odkritje spominske plošče pok. Ivanu Sterletu.

Nekateri ožji tovariši iz našega oblastnega odbora in odbora Zveze bivših vojakov so nabrali primerno vsoto za nabavo spominske plošče pokojnemu Ivanu Sterletu, podpredsedniku oblastnega odbora, ki se je dne 23. maja t. l. ponesrečil v Kamniških planinah.

Ploščo iz belega kararskega marmorja je izgotovila tv. Toman v Ljubljani.

V nedeljo dne 12. septembra t. l. je bila plošča vzdana in blagoslovljena na licu mesta pod Kalško goro, kjer je ležalo truplo ponesrečenega tov. Sterleta. Ekspedicija tovarišev prijateljev in planincev je odšla v soboto popoldne s ploščo preko Kamniške Bistrice v planine. V nedeljo zjutraj so vzdali ploščo in nad njo napravili cementno vazo za cvetlice. Okoli 12. ure se je vršila kratka tiha slavnost pod temnimi stenami Kalške gore. Vrhovi so se zavišali v meglo, spodaj ob steni pa je stala precejšnja družba tiho zatopljena v usodo tov. Sterleta. G. stolni vikar Zabret iz Ljubljane je blagoslovil ploščo. V imenu invalidov se je v prisrčnih besedah spominjal pokojnika tov.

Politične beležke.

Pred zasedanjem narodne skupščine. Na seji ministrskega sveta je bilo sklenjeno, da se skliče dne 4. oktobra narodna skupščina. Prva skupščinska seja bo svečana, ker se jo udeležijo tudi češkoslovaški parlamentarci, ki bodo na obisku v Jugoslaviji. Do 20. oktobra, ko se začne redno zasedanje narodne skupščine, ni pričakovati posebnih parlamentarnih dogodkov, ker bodo naši vodilni politiki zaposleni s sprejemom češkoslovaških poslancev.

Rudarska kriza na Angleškem. Konferenca strokovne organizacije rudarjev je s 557.000 proti 225.000 glasovom pooblastila izvrševalni odbor, da sme skleniti sporazum z lastniki premogovnikov. Pooblastilo ni omejeno na delovni čas in na višino mezd. S tem sklepom je nastala v rudarski krizi na Angleškem bistveno spremenjena situacija. Na žalost se mora ugotoviti, da so pričeli rudarji popuščati in da bodo uspehi štrajka minimalni napram žrtvam, ki so jih morali doprinesiti rudarji. Na sklep konference strokovnih organizacij se je ministrski predsednik Churchill takoj izjavil pripravljenega, da skliče zastopnike rudarjev in premogokopov na zborovanje. Pričakovati je, da se nahaja rudarska kriza na Angleškem pred zaključkom. Voditelj delavske stranke Macdonald je izjavil svoje zadovoljstvo nad sklepi konference zveze strokovnih organizacij. Značilno je, da se delavska stranka ni bogve kaj izpostavljala za štrajk rudarjev. Macdonald je takoj prvi dan, ko je izbruhnil štrajk, opozarjal rudarje, da naj bodo preudarni in umerjeni v svojih zahtevah. Očitno angleški rudarji niso poslušali nasvetov preizkušenega delavskega voditelja.

Revolucija v Španiji. Položaj diktatorja Primo de Rivero je vedno manj vzdržan. V Madridu se je uprlo vojaštvo proti vladni diktatorji in s silo hotelo doseči odstop Primo de Rivero. Posadki v Madridu so sledili tudi večji vojaški oddelki po ostali državi. V raznih mestih je prišlo do krvavih bojov med diktatorju zvestimi četami in uporniki. Uradno se sicer razglasa, da so v bojih zmagale vladne čete, vendar zaenkrat še ni tako jasna situacija, da bi se lahko trdilo, da se je Primo de Rivero obdržal na oblasti. Splošno se pričakuje, da bo Primo de Rivero primoran demisionirati. Prva naloga nove vlade bi bila: razpis volitev. — Španski prestolonaslednik je resno obolel in bi za primer njegove smrti nastale tudi glede prestolonasledstva politične homatiije. Španski kralj se pripravlja na odstop in je zato tem nujnejše, da bi bilo prestolonasledstvo urejeno, kar pa s smrtjo prestolonaslednika ne bi bilo.

Redukcija uradniških doklad je definitivna. Generalna direkcija državnega računovodstva je izdala svoje tolmačenje o zmanjšanju draginskih doklad, kjer pravi, da zmanjšanje doklad ni začasno, temveč da je sklep ministrskega sveta št. 99.000 z dne 23. julija 1926. nova pravna baza, na kateri se je na novo uredila višina osebnih uradniških doklad

Mikuš, za vojne tovariše iz Zveze slovenskih vojakov pa g. glavar Stanko Mašič. Tudi prijatelji in sorodniki v imenu katerih je izrazil g. Mirko Koželj k tihi slavnosti bridke notranje občutke, so prihiteli na kraj nesreče. G. Lapajne je v imenu Slovenskega planinskega društva prevzel v oskrbo spominsko ploščo ter izražal priznanje tovarišem, ki so imeli smisel, da so postavili spomin ponesrečeni žrtvi v lepih slovenskih planinah.

Planinci in planinke so obsuli ploščo s planinskimi cvetjem in zelenjem.

Ob spodnjem potu iz Kokrškega sedla v Kokro stoji vzdana v skalo plošča, tako da more vsak planinec pasant takoj zapaziti napis:

»Na tem kraju so nam vzele planine dragega tovariša

Ivana Sterleta.

* 8./II. 1896. † 23./V. 1926.

Njegov spomin živi v naših srcih.

Invalidi in vojni tovariši.

in da se bo torej odbitek odslej redno odračunaval.

Preganjanje slovenskega tiska v Italiji. Zadnji številki »Malega lista« in »Goriške Straže« sta bili zaplenjeni, ker sta priobčili interpelacijo poslanca Besednjaka na ministra za promet v zadevi prestavljanja slovenskih in hrvatskih železničarjev iz Istre v Južno Italijo. Zaradi teh premestitev morajo živeti železničarji dvojnemu gospodinjstvu, ker morajo družine zaradi življenjskih razmer ostati navadno v Istri. Taka prestavljanja železničarjev značijo toliko kakor bi se jih odpuščalo iz službe.

Zvišanje poštnih pristojbin. Ministrski svet je sklenil, da se s 1. oktobrom zvišajo poštne pristojbine, da se tako najdejo sredstva za pomoč poplavljenecem. Pristojbina za navadno pismo bo znašala 1.50 Din, za dopisnico, oziroma razglednico 1 Din, navadna tiskovina 50 par. Dosedanje znamke se bodo pretiskale.

Nad osemstisoč rudarjev brez dela. Med vlado in privatnimi premogokopniki je izbruhnil konflikt. Prometni minister zahteva 10% znižanje cen premogu in pravi, da več noče plačevati tako dragega premoga. Trboveljska premogokopna družba pa je odgovorila z ustavitvijo dela. Masnim profitarjem je malo mar delavstvo. Tako je 8000 rudarjev sedaj v obupnem stanju. Tu treba res poseči vmes in tej družbi pokazati, da so državni interesi več, nego dividende akcionarjev in da je narod še več, nego masni dobički. Najboljše bi bilo, da bi se vsi rudniki kratkomalo podžavili.

Nikola Pašić prihaja zopet v Beograd. Pravijo, da se hoče zopet udeleževati v politiki in zakrpati razkol v radikalni stranki. Tudi vladno krnilo vzame baje zopet v svoje roke.

Reorganizacija ministrstev. V finančnem ministrstvu se izdeluje načrt za reorganizacijo osrednje uprave. Po načrtu se reducira več oddelkov ministrstva, kakor tudi uradniški stalež. Pa ne da bi zopet udarili po njih, narodu najpotrebnejših.

Tajna agitacija proti Mussoliniju. Mussolini je odvzel svobodo tisku in nihče ne sme napisati ničesar, kar bi bilo proti vladni ali fašizmu. Javno mnenje ne more drugače do izraza kot potom tajnih brošur. Italija je sedaj polna pamfletov proti Mussoliniju in vladi. Tiskovine prihajajo iz inozemstva. Posebno rado se čita brošuro, ki nosi naslov »Matteotti«, kjer je dokazana Mussolinijeva odgovornost na umoru socijalističnega voditelja.

Deportacija Abd-el-Krima. Znanega vodjo Marokancev, ki se je boril za pravice svojega rodu v Maroku in bil potem po dolgem boju premagan in ujet od Francozov in Špancev, so deportirali v ujetništvo na otok Reunion. Sedaj prihajajo iz Pariza vesti, da so se Marokanci zopet uprli. Napadli so mesto Šešuan, katerega imajo zasedenega Španci. Kakor kaže, v Maroku še ne bo miru in naj so tudi premagali in ujeli glavnega upornika — Abd-el-Krima.

Za beograjsko občino se bje sedaj zakulisna borba. Radi razcepljenosti radikalov so dobili v roke beograjsko občino Davidov

vičevi demokrati in je za župana izvoljen bivši finančni minister dr. Kumanudi. Radikali, ki so začeli akcijo, da se razveljavijo volitve v beograjski občinski svet, so izjavljali, da je ugotovljeno, da je pri poslednjih volitvah glasovalo v Beogradu okrog tri tisoč mrtvih in odsotnih. Sedaj zbirajo vse volilne nerednosti in bodo ta novi dokaz predložili državnemu svetu. Mnogi trdijo, da bodo občinske volitve v Beogradu morale biti razveljavljene.

Nemčija je sprejeta v Društvo narodov. Na seji 8. t. m. je skupščina Društva narodov soglasno odobrila sprejem Nemčije v Društvo narodov in se ji je dodelil stalni sedež. S tem je zaključen dolgotrajni konflikt o sedežih v Svetu te institucije.

Zvišanje poštnih pristojbin v Rumuniji. Ker je vlada dovolila poštnim nameščencem zboljšanje plač, je za prihodnje dni pričakovati splošno zvišanje poštnih, brzojavnih in telefonskih pristojbin.

Popolno ukinjenje drugojezičnih šol v Italiji. S 1. oktobrom se bodo v drugojezičnih šolah Italije izvršile velike izpremembe. S 1. oktobrom se bodo namreč nemški spodnji razredi realke v Bolcanu, slovenska spodnja realka v Vidmu ter še obstoječi razredi učiteljskih v Tolminu in Bolcanu izpremenili v kurze z italijanskim učnim jezikom. Redni profesorji teh zavodov, ki nimajo izpitolov za pouk v italijanskem jeziku, se bodo evolutno premestili na mesta z nemškim, slovenskim ali hrvatskim učnim jezikom (ki jih nikjer ni). Ostale učiteljske moči bodo umirovljene. To je kultura!

Za omiljenje gospodarske krize hoče vlada skleniti ostre ukrepe. Namerava zabraniti luksuzni uvoz ter omejiti obisk inozemskih kopališč. Pripravlja protidraginski zakon. Dr. Krajač, trgovinski minister, je izjavil novinarjem, da bi se, ako bi vsak od 200.000 državnih nameščencev na dan prihranil le po eno črno kavo, bilo na leto prište denih najmanj 1 milijon dinarjev. Škoda, da ni naglasil, koliko milijard bi bilo prištedenih, če bi se pri nabavkah prepovedale »zarače« in druge mahinacije, ki jim danes pravimo — korupcija.

Zopet atentat na Mussolinija. 10. septembra dopoldne je mlad italijanski emigrant vrigel bombo na Mussolinija. Bomba pa je zadela stransko okno avtomobila, padla na tla in eksplodirala. Drobci bombe so ranili več ljudi, Mussolini pa je ostal čil in zdrav — na veliko radost Italijanov. Atentatorja pa so zaprli. Med fašisti vlada veliko razburjenje. Dasi je Mussolini prepovedal, da se ne sme kaliti mir in red, so to prepoved fašisti razumeli po fašistovski in vdrl v redakcijo lista »Avanti« in jo opustošili; v Trstu pa morajo karabinerji, finančarji in policijski agenti čuvati »Edinost«, čeravno je atentator pristen Italijan.

Naše gibanje.

Izredni občni zbor. Oblastni odbor invalidov sklicuje izredni občni zbor krajevnega odbora v Dolnji Lendavi za 3. oktobra 1926 ob 11. uri v hotelu »Pri kroni«. Dnevni red: Trafika.

Zahvala. Podpisani invalidi, ki smo kot poslednji oskrbovanci 10. t. m. zaključili letošnjo sezijo v Invalidskem domu v Dol. Toplicah, si štejemo v prijetno dolžnost, da javno izrazimo svojo zahvalo za izredno dobro in pazljivo oskrbo, katere smo bili deležni za časa našega zdravljenja. Naj se zahvalajo vsi, tako oni, ki so nam s svojim vestnim delom v Toplicah omogočili tako prijetno življenje, kakor oni, ki so poprej poskrbeli potrebna sredstva, da ostane njih plemenito delovanje v naših srcih v neizbrisnem spominu. Naj nam ne zameri spoštovani g. Kuharič, če se mu izrecno zahvaljujemo za vzorno vodstvo zavoda; s svojim finim, mirnim nastopom je razumel, da nam nudi miren, urejen dom, kakor si boljšega želeli ne moremo. In še pristrčna hvala častitima sestrama Ivani in Kolombi za njih izvrstno kuhinjo in obzirno postrežbo. Bog plačaj! Čast in hvala vsem! — Invalidi: Anderluh, Kranjc, Lukman, Neuwirt, Vrtovec.

Krajevnim odborom. Oblastni odbor je založil dopisnice, ki se razpošiljajo kot tiskovine vsem onim članom in članicam, ki so zaostanku s članarino. Te dni bo dobil vsak Krajevni odbor primerno količino takih dopisnic. Vsak odbor naj takoj pozove vse zamudnike po teh dopisnicah. Članstvo pa opozarjamo, da zadosti svoji dolžnosti, kajti pri članarini 1 Din mesečno ne moremo smatrati drugega, kakor zaostanek za nemarnost. Kdor res ljubi in smatra za koristno svojo stanovsko organizacijo, se ne bo izgovarjal, da ne zmore take malenkosti.

Dramatični odsek udruženja iz Ljubljane ima letos naštudirane krasne igre pod spretnim

vodstvom in režijo. Krajevni odbori, ki reflektirajo na predstave v prid svojim blaginjam naj se javijo kar na naslov oblastnega odbora.

Knjige Zakon in pravilnik. Oblastni odbor bo te dni razposlal Krajevnim odborom zopet nekaj knjig Zakon in pravilnik. Opozarjamo, da je knjiga važna za vsakega tovariša in tovarišico, ker iz nje razvidi svoje pravice in postopanje v invalidskem vprašanju. Tudi za urade, posebno za sodišča je knjiga dobrodošla. Tovariši in tovarišice pomagajte razpečati knjigo, ki je v primeru z njeno vsebino jako poceni in sicer stane brez poštnine 12 Din komad.

Nova trafika se bo ustanovila v Župah št. 13 p. Št. Vid nad Ljubljano. Tovariši in tovarišice, ki dobe lokal in razpolagajo s primernim kapitalom, naj se oglasijo, ako reflektirajo na trafiko med uradnimi urami pri Krajevnem odboru Udruženja vojnih invalidov v Ljubljani, Šentpeterska vojašnica.

Slike. Kdor želi fotografično sliko o odkritju plošče pok. tov. Ivanu Sterletu v Kamniških planinah, naj jo naroči takoj v pisarni oblastnega odbora. Cena je 3 Din.

Iz Rajhenburga. Kako podpirajo merodajne oblasti vojne invalide in vpoštevajo določbe invalidskega zakona, kaže sledeči slučaj.

Tovariš Ivan Bevc 100% vojni invalid, popolnoma za delo nezmožen, ima na sredi trga v Rajhenburgu trafiko, iz katere se preživlja z ženo in otrokom.

Toda te dosti neudobne eksistence se mu ni pustilo nemotene. V Rajhenburgu sta bili do sedaj 2 trafiki; ena v spodnjem delu trga, katero ima nek neinvalid, druga pa v gornjem delu trga, katero ima tov. Bevc za odjemalce iz tega gornjega dela.

Toda glejte, v gornjem delu trga stoječi najboljši situiran človek celega Rajhenburga, trgovec, gostilničar in posestnik g. Jeriček je našel potrebo po trafiki. Seveda jo je tekom enega meseca dobil.

ln sedaj naj gre tov. Bevc kot 100% invalid, popolnoma delanezmožen s trebuhom za kruhom? Odkar je dobil konkurenco zasluži tov. Bevc dnevno okoli 10 Din.

Že večkrat smo dokazovali, da tako pravo ne štiti, temveč ubija invalide, pa Oblastni monopolni inšpektorat v Zagrebu ne zboljša nezdržnega stanja.

Saj je jasno, da invalid rabi trafiko za eksistenco glede katere ga mora država štiti, trgovci posestniki etc. pa brez takega postranskega zaslužka lahko vseeno eksistirajo.

To je v nebu vpijoča socialna krivica.

Treba bi bilo, da ministrstvo socialne politike, kot invalidska oblast napravi v tem oziru potrebne korake pri monopolni direkciji v zaščito invalidov, ker taki slučajji se vedno ponavljajo.

Ponudba srečk. Udruženje vojnih invalidov v Mariboru je prejelo od Oblastnega odbora U. V. I. v Sarajevu nekaj komadov srečk velike dobrodelne loterije. Žrebanje se vrši dne 17. decembra 1926 in so krasni, bogati dobitki, kakor hiša v vrednosti Din 120.000, dva avtomobila in dva glasovirja. Cena srečke stane Din 20. Na razpolago so v prodajalnici državne razredne loterije g. Antona Goleža v Mariboru, Aleksandrova cesta 42. Tovariši se opozarjajo, naj ne zamude redke prilike, da si čimpreje nabavijo srečke, ker jih je dospelo le malo število.

Opanke za mariborsko oblast. Veliki župan mariborske oblasti je od ministrstva za socialno politiko prejel in nakazal vodstvu Udruženja vojnih invalidov v Mariboru 165 parov opank. Opanke so lično izdelane in lahko zlasti družinam po deželi dobro služijo. — Vodstvo bo razdelilo opanke med najrevnejše vojne invalide, vdove in sirote in sicer samo one, ki so zaščiteni po invalidskem zakonu. — Kdor reflektira na opanke, naj vloži uradno potrjeno prošnjo do konca septembra v pisarni Udruženja vojnih invalidov v Mariboru. Osebo se sprejemajo med uradnimi urami vsako sredo, soboto in ob praznikih od 9.—11. ure na Rotovškem trgu 6/I. Oddaljeni jih lahko pošljejo po pošti na prednavedeni naslov.

Druge novice.

Izseljevanje. V letu 1925. se je izselilo 15.005 naših državljanov v izvenevropske države. Med temi je bilo 9757 moških in 5248 žensk.

Zakonska nezvestoba. Pred kratkim je stopil v veljavo nov kazenski zakon na Grškem. Po novem kazenskem zakonu je posebno strogo kaznovana zakonska nezvestoba. Če je mož ali žena zasačena in flagranti pri prestopku zakonske svobode — sledi kazen do dveh let zapora. Prva dva procesa proti verolomnim zakoncem sta se že vršila. V Solunu je bil neki mož obsojen na eno leto ječe, ker ga je žena zalotila pri kršenju zakonske zvestobe. V Ate-

nah je neka žena padla v mreže strogega zakona. Mož je dobil ženo v objemu ljubimca. Žena je bila obtožena. Pred sodiščem je pa ovadila svojega moža, da se tudi ne ravna po pravih zakonske zvestobe. Sodišče je zato prelozilo razpravo. Sedaj se zna zgoditi obema — možu in ženi — da bosta pri ričetu razmišljala o zakonski zvestobi. — Novi grški kazenski zakon prepoveduje dvoboj. Kdor pristane ali pozove koga na dvoboj, je kaznovan z najmanjšo kaznijo do enega leta. Ubojstvo v dvoboju se kaznuje z ječo od dveh do petih let.

Zdravje.

Spanje otrok. Premalo pazimo na to. Spanje je tako potrebno kot hrana. Starši niti ne vedo ne, kdaj morajo iti otroci spat. Bodi jim tole povedano: Otroci od 7. do 9. leta naj spijo od osmih zvečer do sedmih zjutraj, 11 ur; otroci od 10. do 11. leta od 8. ali 9. zvečer do 7. zjutraj; 10 do 11 ur; otroci od 12. do 13. leta od 9. zvečer do 7. zjutraj, 10 ur; otroci od 14. leta naprej od 9.30 zvečer do 7. zjutraj, 9 in pol ure.

Kako pa spijo? Neki zdravnik v Münchenu je zapisoval čas spanja otrok, ki so hodili v ljudsko šolo, otrok iz vseh slojev prebivalstva. Od otrok v starosti 10 do 11 let je spalo samo 20% 11 ur, 34% jih je spalo eno uro premalo, 29% dve uri premalo, 7% 3 ure itd. Od otrok v starosti 10 do 11 let je spalo 30% eno do dve uri premalo, od 11 do 12 letnih je šla dobra petina ob 10. uri spat, namesto ob 9. Vsak dan ena ura premalo je na leto 365 ur ali 15 dni. Če pa otrok kar dve uri premalo spi, je to na leto 730 ur, in bi moral spati cel mesec, da bi popravil to, kar je zamudil. Torej, dajte otroke kmalu spat!

Jogurt. Mnogo ljudi je še pri nas, ki jim ni znano, kaj je Jogurt. Pod imenom Jogurt razumemo zdravilno kislo mleko, katero v jako velikih množinah konzumirajo balkanski narodi, zlasti Bolgari.

Temu mleku pripisujejo sloveči zdravniki veliko zdravilnost. Da je temu reš tako, vidimo, da ima Bolgarija, ki šteje okrog 4 milijone ljudi, čez 8000 oseb, ki so stare nad 90 let in to približno 100 oseb starih nad 125 let ter okoli 200 ljudi starih med 110 do 120 let. Ako pa primerjamo z Bolgarijo Nemčijo, vidimo, da doživi v Nemčiji od 64 milijonov prebivalcev le 72 starost nad 100 let.

Jogurtu se s polno pravico pripisuje to svojstvo. Profesor dr. Menčikov, ravnatelj Pasteurjevega zavoda v Parizu, je pri svojih dolgoletnih eksperimentih dožgal kot vzrok raznim boleznim gotovo gnilobno razkrajanje v črevih, zlasti v debelem črevesu. Vsled te gnilobe in pod vplivom gotovih rednih bakterij se tvori strup, ki, kadar pride v kri, razjeda razne telesne organe. Slabokrvnost, nagnjenje k glavobolu, nerazpoloženost, nemirno spanje, zmanjšanje delazmožnosti i. dr. so posledice tega zastrupljenja. To zastrupljenje povzroča tudi naše staranje. Ako bi tvorbo tega strupa zamogli odstraniti ali pa zmanjšati na minimum, bi se človeški rod staral prav počasi. To pa se ne da z ničemer drugim bolje odstraniti kakor z mlečno kislino, ki jo proizvaja bakterija jogurta, tako zvani bacillus bulgaricus.

Kuhinja.

Prasičja reberca. Odreži šest reberc bolj mladega, a ne mastnega prasiča. Potem jih prav dobro potolci, potresi s soljo in poprom, pomazi z stepenim jajcem, potresi z drobtinami in speči od obeh strani v masti, pomešani s preslim maslom. Na mizo daj z zeljnato ali krompirjevo salato.

Šale.

Sedeli smo v koči. Star gonjač je pripovedoval o divjih kozah, kako so boječe in kako opozorijo druga drugo, če se bliža nevarnost s tem, da zažvižgajo. Pri tem je potisnil prst v usta ter približno enako zažvižgal kot koze. »No, veste kaj,« se oglasi eden turistov, »to bi pa rad videl kako divja koza vtakne parkelj v gobec.«

Letoviščar podeželskemu pismonoši: »Ali nimate ilustriranih časopisov zame s seboj, saj so že včeraj dospeli s pošto?« Pismonoša: »O pač, to je že res, toda gospod poštar jih še ni prečital.«

Ona (jokaje): »Ko sva bila zaročena, si mi vedno rekel srček, dušica in same take lepe besede. Kmalu po poroki si mi rekel samo še draga moja ali ljuba žena, zdaj mi pa praviš cibara, ko vendar dobro vem, da za sadje ne maraš.«

Raznoterosti.

Vztrajen vojni invalid. Francoski vojni invalid po imenu Parnot je sprejel stavo, da bo prehodil cel svet. Parnot namreč nima nog, pač pa samo proteze iz lesa. Prehoditi bo moral 50.000 kilometrov, torej več kot okoli ekvatorja. Od tedaj jih je prehodil že 15.000, in sicer vsak dan 40 km. Stava se glasi na 440.000 dinarjev.

Posebnosti velikih mož. Posebnosti ali ekscentričnosti ženičev so vedno zabavale človeštvo, tako tudi še dandanes. Neki Anglež je izdal knjigo, v kateri je napisal vse polno takih neumnosti velikih mož.

Sokrat, veliki grški modrijan je nosil samo eno obleko pozimi in poleti in je imel navado, da je sezul svoje sandale, kadar je šel po ledu. Včasih se je nenadoma ustavil na svojem izprehodu ter pričel skakati in plesati.

Napoleon je imel to veliko slabost, da je ljubil samo svoje stare klobuke. Malokdaj je pokril nov klobuk. Kadarkoli je šel po cesti skozi vasi ali mesta, pa naj si bo v miru ali vojni, se je čutil prisiljenega šteti okna hiš. Obleko, katere mu ni ugajala, je vrgel v ogenj.

Veliki francoski državnik kardinal Richelieu je včasih domneval, da je konj ter pričel prhati, stopicati in skakati kakor konj.

Ko je bil Pascal majhen, je dobil krče, če je zagledal vodo. Ni mogel trpeti, da bi videl svoje starše skupaj stati ali sedeti. Vedno se mu je zdelo, da hodi ob robu globokega prepada.

Izak Newton, veliki angleški zvezdoslovec je bil tako razmišljen, da je nekoč utaknil prst svoje nečakinje v svojo gorečo pipo. Kadar je šel kaj iskat, se je navadno vrnil praznih rok, ker je med iskanjem pozabil po kaj je šel.

Buffon, francoski naravoslovec je bil tudi vedno zamišljen. Nekoč je šel v stolp, a mesto, da bi se vrnil po stopnicah, se je spustil navzdol po vrvi, ne da bi se tega zavedal.

Dr. Johnson je neprestano pačil svoj obraz. Imel je navado, da se je na sprehodu dotaknil vsakega kola in če je katerega zgrešil, se je vrnil.

Zimmerman, slavni zdravnik in modrijan se je vedno bal aretacije ali smrti od lakote. Ta fiksna ideja je tudi povzročila njegovo smrt, kajti vedno si je domišljal, da nima denarja, s čimer bi si kupil živil.

Mozarta je plašila misel, da ga hočejo Italijani zastrupiti. Njegovi prsti so večinoma počivali na klavirju in kadar je rezal meso, si je vedno prste porezal.

Pesnik Schiller je vedno vtaknil svoje noge v ledenomrzlo vodo, kadar je hotel pesniti.

Zlato v skupnem grobu. Moskovski listi priobčujejo senzacionalne vesti, ki se čitajo kot pravljice. V Staroubinski guberniji so v nekem skupnem grobu našli ogromen zaklad zlata, ki ga je petnaest vozov. Pri zavzetju Turkestana so trije, do sedaj neznani ljudje oropali državno blaginjo ter zlato odpeljali. V strahu pred zasledovanjem so tatovi zlati plen zmetali v skupen grob ter mrliča položili na zlato. Dva od njih roparijev sta med tem že umrla, tretji pa je, ko je videl, da nad skupnim grobom nameravajo postaviti kapelo ter da bo plen zdaj izgubljen povedal svojim sovaščanom o zakladu, kar je sčasoma prišlo do ušes ljudskega komisarja za finance.

»Brezalkoholna produkcija«, Ljubljana, Po-ljanski nasip 10/17 pošlje vsakemu naročniku »Vojnega invalida« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj; ne bo Vam žal!

Izdaja Udruženje vojnih invalidov.

Odgovorni urednik: Stanko Tomc.

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Zanjo odgovarja: France Štrukelj.

Kupujte knjigo Invalidski zakon in pravilnik s komentarji in statistiko. Knjiga stane samo 12 Din, po pošti 1 Din več. — Naroča se pri oblastnem odboru in krajevnih odborih.